

KULTUREN

A photograph of a museum exhibit featuring a large mural of a forest scene with a river and a small boat. Two young girls in the foreground wear green and white striped aprons over their regular clothes and small green hats. They are holding long wooden poles that extend into a dark wooden boat. Inside the boat, a woman and two other children are visible, seemingly engaged in an activity. The background mural depicts a lush forest with tall evergreen trees and a small cabin nestled among yellow-leaved trees on a hill.

Verksamhetsberättelse 2016

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Bilder från året som gått

Alla foton: Viveca Ohlsson/Kulturen

Innehållsförteckning

Museichefens inledning	4
Kulturen	6
Föreningens stadgar	6
Verksamhetsidé, vision och värdegrund	7
Verksamhetsberättelse 2016	8
Publik verksamhet	8
Arbete med samlingar	14
Vård av kulturmiljöer	16
Uppdragsverksamhet	17
Verksamhetsutveckling	19
Ekonomiskt resultat	21
Personal och arbetsmiljö	22
Nyckeltal 2016	24
Finansiering av verksamheten	25
Egna intäkter	25
Uppdragsfinansierad verksamhet	25
Gåvor och stiftelsemedel	26
Ansökningar om externa medel	26
Verksamhetsbidrag	26
Uppföljning	26
Organisation	27
Donatorer	28
Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige	29

Museichefens inledning

Anki Dahlin. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Åh, vilket fantastiskt år, så många rekord vi har slagit! Antalet besökare till Kulturen ökade och totalt tog vi emot nästan 235 000 besökare (anläggningsbesök) vilket är en ökning med 8 procent. Antalet besökare till Kulturen i Lund ökade också – av 106 000 verksamhetsbesök är drygt 40 procent barn och unga. I slutet på året fick vi också reda på att vi blev nominerade till Årets eventskåning. Vi vann inte, men det var fantastiskt roligt att vi blev nominerade!

Våren inleddes med en utställning med Tage Andersen, *Barockt III – Rock i barocken*. Den nya lekutställningen *Pettson & Findus* invigdes av Sven Nordqvist själv i april och den har varit mycket populär. Under sommaren visades utställningen *Romska röster* och utställningen *Bröst* med fotografier av Elisabeth Ohlson Wallin. Efter sommaren invigde vi *GYNNING x 3*, som också lockade många besökare till friluftsmuseet. Efter som vi redan på våren upptäckte att det var stor publiktillströmning, valde vi att ha caféet öppet på helgerna. Sommartid är det öppet varje dag

och under hösten fortsatte vi med att ha caféet öppet under helgerna och det har slagit väl ut.

De välbesökta tillfälliga utställningarna liksom programverksamheten med till exempel Lekfulla tidsresor under sommaren och Spökkvällen på hösten har tillsammans med bra marknadsförings-satsningar resulterat i att vi slog besöksrekord. Vårt ekonomiska resultat blev cirka 1 MKR (och 2 MKR bättre än budget), vilket beror på besöks-antalet med högre entré- och försäljningsintäkter samt att uppdragsverksamheten också gjorde ett överskott. Som förklaring ska tilläggas att vi inte hann arbeta upp en del planerade kostnader inom verksamheten och att den finansiella avkastningen också blev mycket högre än budgeterat. Det positiva resultatet innebär att vi har avsatt medel till investeringar under kommande år.

Samarbetet med Länsstyrelsen i Skåne samt med Sjöbo kommun är mycket positivt och arbetet med att ta fram underlag och utkast till skötselplaner med mera för Kulturens Östarp

framskrider. Ett stort naturvårdsarbete har lagts ned på slyröjning och nedtagning av planterad granskog där det ska bli traditionellt skogsbete. Om tidplanen stämmer, ska Länsstyrelsen besluta att Kulturens Östarp blir ett kulturresevat år 2018.

Under året genomfördes etapp två av renoveringen av Vita huset, Kulturen i Lunds entrébyggnad. Projektet *Timrade hus* genomfördes enligt plan och Måketorpsboden fick äntligen ett torvtak. Onsjöstugan genomgick en större förändring i och med att vi demonterade sommarstugedelen och därefter fick huset ett tegeltak. Projektet dokumenteras kontinuerligt och det ska resultera i en bok nästa år.

Vi har utfört arkeologiska uppdrag varav de flesta i Lund och i närområdet, t ex för järnvägsspårutbyggnaden utanför Åkarp. De bebyggelseantikvariska uppdragen är fördelade runt om i hela Skåne. Kulturen deltar genom framförallt stadsantikvariens arbete i stads- och kulturmiljöutvecklingen för Lunds kommun. Inom kulturmiljöfältet arbetar vi med planering och operativt arbete med Kulturens byggnader och parker i Lund och på Kulturens Östarp i Sjöbo kommun. Vi samarbetar ofta med andra museer, dels regionalt men också nationellt. Vi har betonat att Kulturen är samlingsnamnet för alla våra verksamheter oavsett geografisk placering – vi driver åtta besöksmål. Kulturen i Lund är det enskilt största besöksmålet och det är också här som flest anställda har sin dagliga arbetsplats.

År 2016 uppgick antalet medlemmar till 3 271 och av dem var drygt 400 nya medlemmar. Jag vill också passa på att tacka för gåvor, testamenterade medel och mecenatmedel som generösa medlemmar skickat in. Under året användes de sistnämnda till projektet *Timrade hus*.

I samband med den stora flyktingströmmen från bland annat Syrien och Afghanistan till Skåne under senhösten 2015 påbörjade Kulturen tillsammans med Regionmuseet Kristianstad och Malmö museer ett flyktingdokumentationsprojekt, där vi fick medel från Kultur Skåne och Kulturrådet. Vi har fortsatt att samla in berättelser och dokumentationen kommer att bli ett viktigt tidsdokument i framtiden. Det är ett mycket bra exempel på museernas roll i samtiden. Under året arbetade vi med att åtgärda många enkelt avhjälpta hinder och att göra vår webb tillgänglig enligt Region Skånes krav.

På Kulturen har vi genom flera kompetensutvecklingsinsatser arbetat med att utveckla verksamheten och det pågår ständigt processer för att utveckla oss själva och vårt förhållningsätt till det omgivande samhället. Inom museer och kulturarv arbetas det allt mer med att lyfta demokratiska och etiska frågor. Vi antog en ny värdegrund under året. Kulturarvspropositionen och de förändringar det för med sig inom museer väcker intresse och bidrar till att kulturarv diskuteras alltmer och får en allt större roll i samhällsutvecklingen. Alla är vi med och skapar historia som blir en del av vårt gemensamma kulturarv. I våra utställningar, i programverksamheten och på andra sätt belyser vi historiska företeelser för att bidra till att skapa ett samhälle där alla människor har lika värde.

Under hösten meddelade jag Kulturens personal och styrelse att jag slutar som museichef under det kommande året. I skrivande stund pågår rekryteringen och jag ser fram emot att överlämna stafettpinnen till en ny chef som ska fortsätta att leda och tillsammans med all personal fortsätta att utveckla Kulturen. Det ska bli intressant att följa verksamheten på håll.

Anki Dahlin

Södra området på Kulturen i Lund. Det vita huset är Västra Vrams prästgård, byggd 1754-1755. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Kulturen

Kulturen, vars formella namn är Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige, är en ideell förening med cirka 3 500 medlemmar. Föreningen stiftades 1882 av De Skånska Landskapens Historiska och Arkeologiska Förening och av Lunds Landsmålsföreningar. Kulturen har Sveriges största samling av kulturhistoriska föremål från södra Sverige, stora samlingar av jämförande föremål från hela världen och norra Europas största medeltids- arkeologiska samling. Kulturen driver verksamhet på åtta besöksmål i Skåne. Huvuddelen av verksamheten utförs på Kulturen i Lund. De övriga är Tegnärmuseet, Livets museum och Hökeriet (alla i Lund), Kulturens Östarp (i Sjöbo), Norlindmuseet på Borgeby slott, Bosjöklosters mölla i Höör samt Medicinhistoriska museet i Helsingborg.

Utifrån en bred definition av kulturarvsbegreppet, som inbegriper både det materiella och immateriella kulturarvet, driver och utvecklar Kulturen utställningsverksamhet, dokumentation, insam-

ling, vård, magasinering, vetenskaplig bearbetning, programverksamhet och pedagogisk verksamhet inom hela det kulturhistoriska fältet. Kulturen utför även uppdrag inom arkeologi och bebyggelseantikvarisk verksamhet i framför allt södra Sverige. Kulturen ska vara en resurs och ett kunskapscentrum för hela regionen genom att vara rörligt, tillgängligt och serviceinriktat. Kulturen ska också, utifrån sin samlade kompetens, inta en självständig roll i frågor som rör kulturarv.

Föreningens stadgar

Kulturen har till syfte:

- att samla och bevara det materiella kulturarvet med särskild inriktning på sydsvensk kulturhistoria
- att i samband därmed verka för forskning och för bildningen i samhället
- att bedriva därmed förenlig verksamhet

Verksamhetsidé, vision och värdegrund

All personal, och i synnerhet ledningsgruppen, har varit involverad i att diskutera och formulera vår verksamhetsidé och vår värdegrund.

Kulturens verksamhetsidé

Vi ska:

- använda kulturarv för att stärka demokratin
- samla, bevara och utveckla kulturarv
- berika och beröra genom kunskapsspridning och dialog
- omsätta nationell, regional och kommunal kulturpolitik till verksamhet

På Kulturen har vi ett stort kunnande inom kulturarvsområdet. I grunden är det detta som gör oss angelägna för omvärlden och som är själva navet i föreningen och i vår verksamhet. Med utgångspunkt i nuet, samt genom att blicka bakåt och framåt kan vi ställa olika kulturer i relation till varandra. Kontinuerligt för vi en dialog med omvärlden kring kulturarvsfrågor. Det är genom att bejaka och ständigt utveckla vårt kunnande och vår expertis som vi blir attraktiva och angelägna för omvärlden.

Med bas i våra museer, våra hus och våra samlingar erbjuder vi utställningar, upplevelser, möteslokaler, traditionellt firande och en rad kunskapsrelaterade tjänster. Vi skapar värden för våra intressenter och målgrupper – och ökar attraktionskraft för Lund och Skåne. Dessutom stimulerar vi demokratiska processer och samhällsdebatt, skapar förståelse för människors olika villkor, och intresse för historia. Vi skapar också förutsättningar för delaktighet, kreativitet, nostalgi, nyfikenhet och inspiration. Alla ska uppleva att de kan använda spåren från det förflutna på likvärdiga villkor. Likaså förmedlar och erbjuder vi kunskap som kan användas för att påverka framtiden, oavsett om det är som privatperson eller som myndighet.

Vision och positionering

Kulturens vision och positionering togs fram under ett varumärkesarbete som pågick 2010–2011.

Kulturens vision:

Vår vision är att bli det mest livfulla och engagerande museet – ett föredöme när det gäller delaktighet. Vår vision berättar vad Kulturen står

för och vad vi vill uppnå i framtiden. Visionen fungerar som varumärkets strategiska målbild.

Kulturens positionering:

Vi vill uppfattas som en oas där kulturarv får liv. Vår positionering är en medveten strategi för att förstärka eller förändra hur vi uppfattas. Den sätter kursen för vårt varumärke och dikterar vad vi ska och inte ska göra.

Värdegrund

Kulturen är en politiskt och religiöst obunden ideell förening som vilar på en tydlig värdegrund. Kulturens värdegrund ska ligga till grund för hur vi bemöter varandra och våra besökare, hur vi agerar och hur vi fattar beslut. Kulturens värdegrund ska vara en självklarhet i allt arbete: som medarbetare på Kulturen förväntas vi alla ställa oss frågan hur vårt agerande överensstämmer med vår värdegrund.

Kulturens värdegrund har bas i ICOMs etiska regler och byggs därutöver ut med särskild betoning på värdeorden demokrati, jämställdhet, mångfald, tillgänglighet samt alla människors lika värde. Det innebär att vi vill bidra till ett dynamiskt, öppet och demokratiskt samhälle präglad av humanistiska värderingar och ett intresse för gårdagens, dagens och morgondagens mångfald av uttryck. Det innebär att vi vill bidra till den samhällsutveckling som skapar social gemenskap, ett samhälle där alla känner sig inkluderade och välkomna. Det innebär att vi tar avstånd från all diskriminering avseende kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Det innebär att alla ska känna sig bekväma, trygga och säkra i våra miljöer och att vi aldrig agerar på ett sätt som utsätter egen personal, besökare eller samarbetsparter för en säkerhetsrisk. Det innebär också att vi har mod och vågar ta ställning i frågor som rör alla människors lika värde.

Verksamhetsberättelse 2016

Kulturens inriktningsmål är femåriga och formuleras med huvudsaklig utgångspunkt i Kulturens stadgar samt regionala och kommunala styrdokument. Kulturen har tre inriktningsmål: (1) Vi är tillgängliga, (2) Vi bevarar, använder och utvecklar kulturarv samt (3) Vi utvecklar, samverkar och samarbetar. Inriktningsmålen gäller alla avdelningars arbete och styr upp utveckling och prioriteringar inom alla verksamhetsdelar. Nedan presenteras 2016 års arbete mot målen fördelat över Kulturens totala verksamhet och verksamhetsutveckling.

Publik verksamhet

Kulturen har en mångfacetterad verksamhet och ett medvetet publikt arbete som riktar sig till flera målgrupper. Barn och unga är en prioriterad målgrupp, men vi riktar oss i stor utsträckning också till nationella minoriteter.

Nya utställningar 2016

Våra nya utställningar speglar vår ambition att vara attraktiva för en bred målgrupp och att locka nya besökare genom att erbjuda ett intressant utbud av historia, samtidshistoria och aktuella samhällsfrågor. Utöver Kulturens tjugotal basutställningar kunde besökarna ta del av nio tillfälliga utställningar på Kulturen i Lund, varav sju nya invigdes 2016. Dessa spände över ämnen från Pettson och Findus, identitet, blomsterkonst och rockfotografier till intolerans, kroppsideal och romers egna berättelser om sin kultur. Under årets första månader ingick i även de tillfälliga utställningarna *P.K. – en utställning om intolerans* och lekutställningen *Emill*, båda invigda 2015, i utbudet.

Barockt III – Rock i barocken

Två kända danskars verk kombinerades i en utställning med fantasi, konst, växter och rock-ikoner i en annorlunda och överraskande och kontrasterande kombination. Blomsterkonstnären Tage Andersens konstinstallationer och fotografen Bent Rejs rockfotografier från 1960-talet. Lundahallen förvandlades till en sagovärld på Tage Andersens speciella sätt. I Textilhallen visades ett åttiotial av Bent Rejs rock-fotografier från 1960-talet, med storheter som Rolling Stones, Beatles och Jimi Hendrix.

Pettson och Findus – en lekutställning

Barn från 5-9 år och deras familjer lockades till att besöka Pettson och Findus värld! Sven Nordqvist fantasifulla teckningar gestaltades i Kulturens egenproducerade lekutställning genom Tor Svaes levandegörande scenografi. I utställningen kom barnen in på Pettsons gård, med spännande interiörer att upptäcka som hönshus, snickarbod, utedass och förstås Pettsons och Findus hus. I hagen utanför gick grannens tjur, och här låg även en riktig eka i en damm. Med lekutställningarna slår Kulturen ett slag för bokens betydelse, och Pettson och Findus-böckerna fanns för gemensam läsning för barn och vuxna.

Bröst

Fotografen Elisabeth Ohlson Wallins bilder av bröst ställdes ut på Kulturen i Lund tillsammans med texter av fyra skribenter som är intresserade av hur kvinnor avbildas. Deras tankar skulle bidra med reflektioner kring avbildandet av den kvinnliga kroppen idag. Utställningen ville få besökaren att fundera på kroppsideal och hur de skapas, om identitet och förändringar av hur vi ser på våra egna och andras bröst och kroppar. Bilderna visades första gången i *Klämkalendern 2016* som producerades på initiativ av bageriet Bonjour för att stödja Bröstcancerfonden. Kulturen var först i Sverige att visa bilder ur kalendern i storformat.

Romska röster

Romska Röster är romers egna berättelser om sin historia, sin kultur och sitt språk – hur de lever och hur de behandlas. Deras röster ljuder genom fotograf Anders Rymans inkännande porträtt av svenska kalderashromer, svenska resande, finska kaaleromer, serbiska arliromer, rumänska ursariromer – alla olika men ändå lika. Utställningen producerades av Upplandsmuseet, i samarbete med romer och fotograf Anders Ryman med stöd från Statens kulturråd och Svenska PostkodLotteriet.

GYNNING X 3

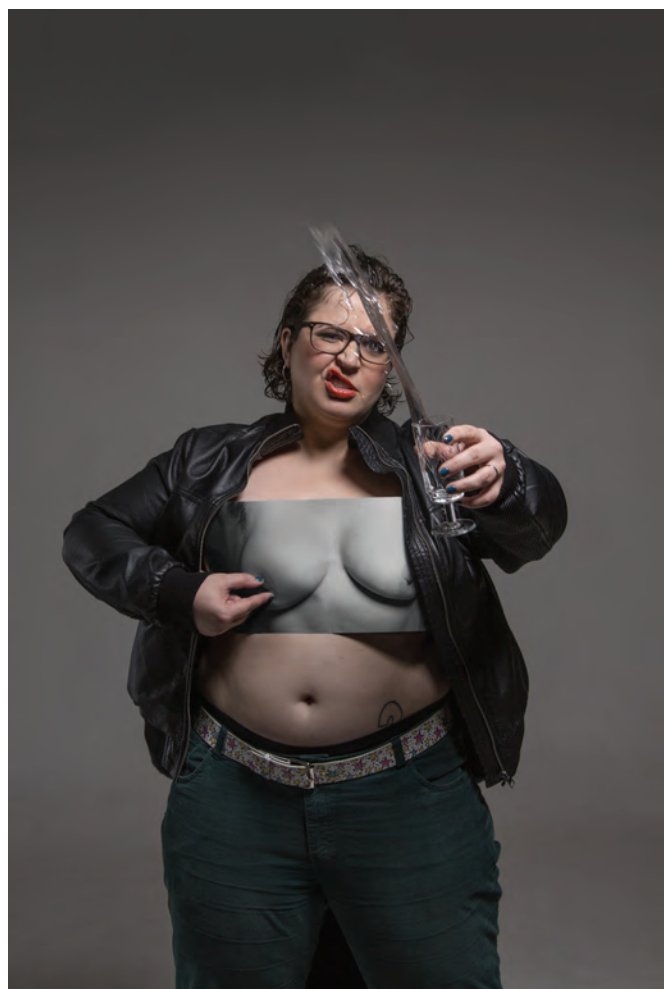
I denna utställning presenterades tre generationer av familjen Gynning – Lars Gynning, Agneta Gynning och Carolina Gynning. Tre konstnärer ur tre olika generationer formade av sin tid. Här möttes deras verk, sammanförda genom familjebanden, och visar på sammanhang, likheter och olikheter. Utställningen handlade om att våga

Barockt III – Rock i barocken. Foto: Carin Pålsson.

Barockt III – Rock i barocken. Foto: Carin Pålsson.

Julia Skott i Bröst. Foto: Elisabeth Ohlsson Wallin.

Romska Röster. Foto: Anders Ryman.

vara sig själv, att ifrågasätta, att inspireras, om personlig utveckling, att inte vara rädd och att prova nya vägar. Både måleri, videokonst, skulptur och textila verk ställdes ut. I utställningen visades dels vävda tapeter ur samlingarna, dels inlånade verk från Kiruna, Helsingborg, Karlskrona och Lund.

På flykt

En mindre digital utställning med teckningar ritade av barn på kulturföreningen Kontrapunkt i Malmö samt på Migrationsverkets tillfälliga boende på Malmömessan. Hösten 2015 kom det många människor till Sverige som flyktingar. Bland annat har 200 barnteckningar samlats in. Dokumentationsprojektet är ett samarbete mellan Regionmuseet i Kristianstad, Malmö Museer, Kulturen i Lund och Institutionen för kulturvetenskaper vid Lunds Universitet.

Julfotografier ur gömmorna

Utställning med insamlade bilder från olika tider som visar på julfirande under 1900-tal till idag. Bilderna samlades in under november 2016 genom ett upprop till allmänheten.

Program- och skolverksamhet

Kulturen har en rik programverksamhet som riktar sig till många olika målgrupper. Programmen utgår från utställningar, traditioner och Kulturens övriga verksamheter. En stor del av programverksamheten har fokus på barn och unga – under

skolterminerna riktar vi oss till lärare och elever och under loven till barn och deras anhöriga. I programverksamheten ingår även egna och externa presentatörers föredrag. Kulturens personal efterfrågas också som föredragshållare på föreningar, skolor och högre utbildning på olika håll i landet. Till förmedling hör även publicering av artiklar, böcker och motsvarande.

Förskolor och skolor

För förskolor och skolor genomfördes program i parken och friluftsmuseet på Kulturen i Lund, på Kulturens Östarp eller program kopplade till våra utställningar med utgångspunkt i skolans läroplaner. I anslutning till Pettson och Findus-utställningen och med inspiration från Sven Nordqvists bok *Kackel i grönsakslandet* genomfördes trädgårdsworkshops där eleverna fick plantera fröer och växter i skolträdgården. För de mindre barnen spelade vi föreställningen *Var är (h)julen?* I skolträdgården odlade vi växter kopplade till lekutställningen.

På Kulturen i Lund och Kulturens Östarp hade Lärvox kursverksamhet om natur och miljö. Kulturens pedagoger utvecklade ett nytt skolprogram, *Krig på liv och död* kopplad till basutställningen *Vapen – makt över liv*. Med utgångspunkt i Slaget vid Lund fick elever diskutera krigets påverkan på den lilla människan genom gestaltningar och värderingsövningar. I utställningen *P.K – en utställning om intolerans* (invigd 2015) fick eleverna

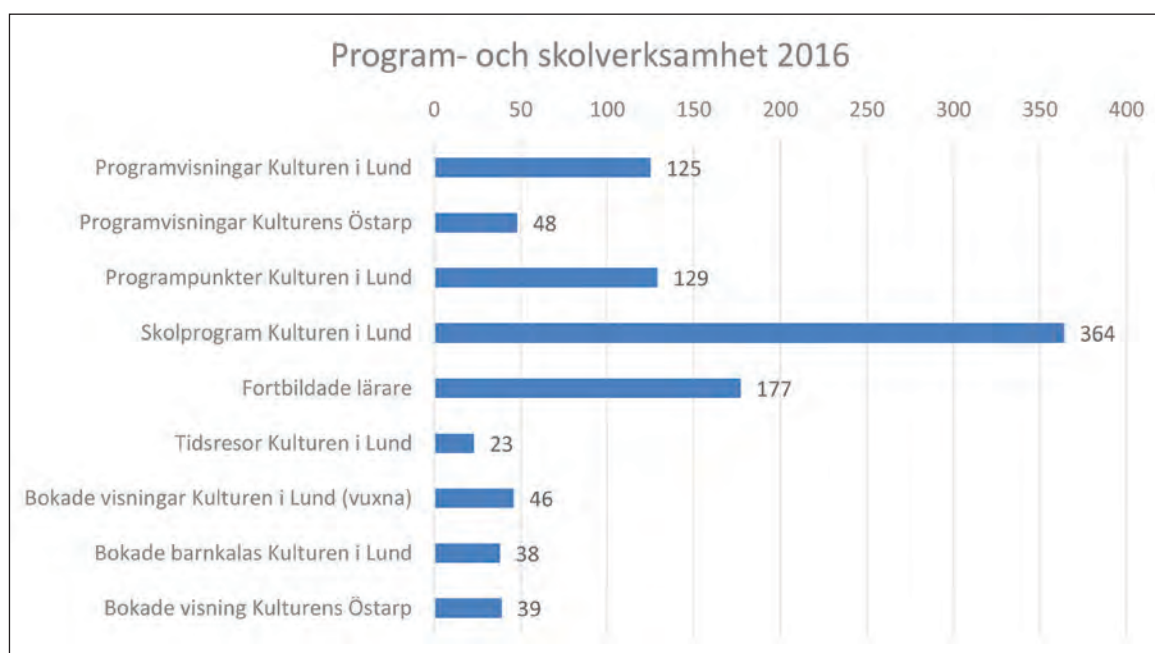

Diagram: Kulturens program- och skolverksamhet 2016 i i siffror

De lekfulla tidsresorna tog med besökarna till år 1946. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

möjlighet att reflektera kring frågor om intolerans. Ett "kärlekspaket" erbjöds skolorna som innehöll ett besök på Månteaterns uppsättning av *Kärlekens matsal* och en visning på Kulturen i Lund med temat *Kärlek genom historien*.

Kulturen beviljades medel från Lunds kommun till integrationsprojekt för målgruppen förberedelseklasser och SFI samt ensamkommande flyktingbarn. Två projekt genomfördes – *Livet i Sverige förr och nu* och *Upptäck svenska traditioner*.

Högtider och traditioner

I programverksamheten vill vi även berätta om och väcka intresse för traditioner och högtider, till exempel påsk, nationaldag, midsommar, Halloween och Lucia. Detta är några av våra största programpunkter som lockar tusentals besökare och det ligger också mycket arbete bakom varje arrangemang. För många människor har det blivit en tradition att fira dessa högtider tillsammans med Kulturen, vilket vi är väldigt glada och stolta över. Vi är även mycket glada att se mångfalden i publiken, då en hel del nya svenskar och utländska

studenter deltar när Kulturen firar till exempel nationaldag och midsommar.

Sommarsäsongen på Kulturen i Lund

Från maj till augusti har Kulturen sommarsäsong med längre öppethållande varje dag. Caféet är också öppet dagligen. Vi har fler aktiviteter och besökarna kan delta i vårt levandegörande i parken. Vi levandegör kulturhistoria genom en bred museipedagogisk verksamhet. Ett exempel är Kulturens tidsresor, det vill säga våra publika lustspel som varje sommar sätts upp med ett nytt kulturhistorisk tema. Dessa har genom åren blivit allt mer populära och därför har vi också lagt ner mycket arbete på att utveckla innehållet. Pedagogerna skriver manus, regisserar, införskaffar rekvisita och deltar själva som skådespelare. 2016 års upplaga, som slog publikrekord, handlade om hur andra världskriget påverkade människorna i Lund och Sverige, men också på Kulturen.

I samarbete med SommarLund erbjöd vi underhållning i parken på Kulturen i Lund med fri entré, t.ex. Operaquiz, Ale Möller, Lise och Gertrud. I

parken hade vi även final i Visfestivalens barnvisetävling och operan *Det går an*. Våra sommarkvällar i parken lockade cirka 1 600 personer.

Julen på Kulturen

Under året gjorde vi Julen på Kulturen till en ny högsåsong. I flera av friluftsmuseets interiörer visades julfirandet med dukade bord och julens prydnader från olika tider. Parken dekorerades med ljusslingor och julpynt, fler programpunkter infördes som t ex drop-in-julpyssel, ljusstöpning och kransbindning. Under julstöket levande-gjorde vi friluftsmuseet och besökare fick möta personal i historiska dräkter. Under december hade vi också visningar om hur julen firades i olika tider och olika sociala miljöer. I Blekingegården fanns pedagoger klädda till pigor som berättade om julfirandet och det vardagliga livet år 1815. På Tegnärmuseet var guiderna iförda dräkter som speglade dräktmodet på Esaias Tegnér's tid.

Kulturens Östarp

Arbetet med att få Kulturens Östarp till kulturre-servat har antagit allt mer konkret form. Tillsam-mans med Länsstyrelsen tog vi beslutet att tids-spannet vi ska ha som målsättning är 1830–1930. Det blir 1800-tal på Gamlegård och 1900-tal, med tyngdpunkt på 1930-talet, på Alriksgården. Fem större arrangemang genomfördes på Kultu-rens Östarp, däribland säsongsstart med djurs-läpp, midsommarfirande med Tornabygdens folk-danslag och slätterdag med förevisning av bland annat lieslipning, hässjning och slätter. Under sommaren fanns en värd i 1800-talsdräkt på plats som höll visningar och genomförde andra aktivi-teter på olika teman.

Övriga besöksmål

Under våren var **Tegnärmuseet** öppet januari–april en gång per månad och under sommaren varje lördag. Tegnärmuseet var under hösten öppet på Kulturnatten och Konstkvällen och höll julöppet under julstökshelgen. På Konstkvällen deltog konstnären Johan Röing med ett särskilt program. När museet var julöppet medverkade personer i dräkter från Tegnér's tid. Visningar för skolklasser har hållits. Museet har under året haft 575 besök.

Hökeriet har haft varierande öppettider under året. Med hjälp av föreningen Hökeriets vänner driver Kulturen butiken vidare och det går fortfa-rande att handla i den. Här finns bland annat saft, sylt, honung, leksaker och så förstås godis i strut

på gammaldags vis. Här finns också en liten ser-ving. Hökeriet har under året haft 4 969 besök.

Norlindmuseet i Borgeby slotts porttorn har haft öppet under påsken samt torsdag till söndag (kl 11–16) under juni-augusti. Museet har under året haft 190 besök.

Kulturen driver på uppdrag av Region Skåne både **Medicinhistoriska museet** i Helsingborg och **Livets museum** i Lund. I uppdraget ingår också förvaltning av föremål. Tack vare Syd-svenska medicinhistoriska sällskapet i Lund och Medicinhistoriska föreningen i Helsingborg kan vi utveckla utställningarna och ha visningar och utökade öppettider.

På **Medicinhistoriska museet** i Helsingborg har basutställningen *Tro, hopp och hälsa* visats för besökare. Kulturen har vid flera tillfällen vidare-utbildat de tjugotal ideella guiderna på museet. Guidehandledningen har under året komplette-rats med ytterligare information och bakgrunds-material. Totalt genomfördes 68 visningar av ideella guider. Museet har under året haft 3 111 besök.

I september öppnade den omgjorda och kom-pletterade utställningsdelen *Att transportera* på **Livets museum**. Kulturen har under året ansvarat för och handlett personal knuten till museet samt verkat aktivt som en sammanhållande och organi-serande kraft på museet. Under året lanserades Livets museums nya mobilapplikation, som är ett komplement till museets guidade visningar. 230 visningar har genomförts av ideella guider. Livets museum har under 2016 haft 8 752 besökare.

Annan förmedling

Kulturens förmedlingsuppdrag tar sig uttryck både i den publika programverksamheten på plats eller i samband med konferenser eller annat arbete på andra platser i landet. På Kulturen i Lund erbjöds föredrag bland annat om *Språkliga missförstånd*, den nyligen publicerade boken *Kyrkornas Lund, Fem svanar eller en ormgrop?* och *Nordiska jultraditioner*.

Till Kulturen i Lund bjuder vi också in externa personer till att hålla föredrag och presentationer för allmänheten. Under 2016 hölls bl a tal av Morten Kjaerum från Raoul Wallenberg-institutet på Förintelsens minnesdag. Vid invigningen av fotoutställningen *Bröst* talade fotograf Elisabeth

Ohlson Wallin och vid finissagen Julia Skott, en av de avbildade personerna. Vid vernissager medverkar ofta de deltagande konstnärerna, som t.ex. Tage Andersen (*Barockt III – Rock i barocken*), Carolina och Agneta Gynning (*GYNNING x 3*) och Sven Nordqvist (*Pettson och Findus – en lekutställning*).

I samband med arkeologiska utgrävningar håller Kulturens arkeologer ofta publika presentationer på plats. I Elleholms kyrka (Blekinge) hölls t ex en presentation om den medeltida borgens funktion, i Åkarp presenterades undersökningarna längs stambanan, i Lunds domkyrka presenterades utgrävningen av kryptan (*Vad döljer sig under kryptans golv?*) och i Växjö hölls en presentation om utgrävningarna på plats.

Under året har en omfattande förmedling skett av Kulturens pågående restaurering av Onsjöstugan, Måketorpsboden och Bosebo kyrka, med en bred spridning som spänner över utbildningsbesök och publikt hantverksarbete. Kulturmiljöarbetet är väl skildrat genom Instagram, Kulturens blogg och Facebook.

Kulturens personal medverkar också som deltagare eller som bidragande föreläsare vid konferenser och motsvarande. Under 2016 var Kulturen medarrangör av MUSUND-konferensen i Helsingör som hade temat Kultur i vården & Museer och integration. Det regionala flyktingdokumentationsprojektet presenterades vid denna samt på Sveriges Museers konferens i Linköping. Personal medverkade på FRI-mötet i Foteviken (för friluftsmuseer i Sverige), som handlade om hur man arbetar med volontärer.

I Veberöds medborgarprojekt hölls presentationerna *Trädgårdshistoria och inventering samt Om arkeologi och äldre historia kring Veberöd*. På Biskopens dag på Ivö, arrangerad av Skånes hembygdsförbund, hölls presentationen *Helgon och relikier på Ivö – på spaning efter en medeltida katolsk värld*. I föreningen ALMAs regi genomfördes föreläsningen *De medeltida altarna i Lunds stift*. Medarbetare på Kulturen deltog i konferensen *Museums in time of migration and mobility* på Malmö högskola.

Under året har rådgivning kring bebyggelse och byggnadsvård till privatpersoner utförts samt forskarservice kring arkeologiska samlingar och arkiv.

Högre utbildning, fortbildning och forskning

I Kulturens publika verksamhet vänder vi oss även till lärare, studenter och forskare. Vi genomför utbildning för grundskolans lärare och medverkar i högskolans utbildningar.

Under året genomförde Kulturen bland annat kursen *Fastighetsteknik och fysisk planering* för studenter på Lunds Tekniska Högskola. Föreläsningarna avslutades med en stadsexkursion för att visa på kulturmiljöarbete i praktiken och exempel på hur dessa kan tas tillvara, användas och utvecklas.

Kulturens personal har deltagit i undervisningen av etnologistudenter på Lunds universitet, studenter från Malmö högskola och gymnasieelever från Lund. Resultaten visades i en miniutställning utanför Auditoriet under senvåren respektive i utställningen *Folkkonst & Design* under hösten. Vi har också haft ett samarbete med Certec-studenter inom tillgänglighet. För grundskolans lärare erbjöd vi "körkortsutbildning" till Kulturen i Lund, vilket innebär att de kan använda Kulturen i sin egen undervisning. Vi genomförde även 14 fortbildningar för 177 lärare. Kulturen samarbetade även med Studieförbundet Vuxenskolan. Under 2016 arrangerades till exempel smideskurser i Hylla Smedja på Kulturen i Lund.

Publikationer

Böcker och antologibidrag

Ericsson, Gertie och Gardelin, Gunilla. 2016. "Curia Lundensis – residenset, trädgårdarna och människorna". I *Mellan slott och slagg: vänbok till Anders Ödman*, Ingrid Gustin, Martin Hansson, Mats Roslund och Jes Wienberg (red.), 45-51. Lund: Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet.

Ericsson, Gertie och Håkansson, Anders. 2016. "Greve Jakob Nielsens borgar i norra Halland". I *Mellan slott och slagg: vänbok till Anders Ödman* (se ovan), 53-60.

Hindfeldt, Karin (red.). 2016. *Kulturen bakom kulisserna – Kulturen 2016*. Lund: Kulturen.

Kockum, Jan. 2016: "Lika ideal, skilda uttryck – cistercienserna och premonstratenserna i östra Danmark". I *Mellan slott och slagg: vänbok till Anders Ödman* (se ovan), 113-121.

Artiklar

Gardelin, Gunilla och Balic, Ivan. 2016. "With people in focus". *META Historisk arkeologisk tidskrift* 2016: 155-170

Guldåker, Aja. 2016. "Det Egentliga Lundagård – Arkeologisk förundersökning i ärkebiskopens residens och trädgård". *Bulletin för trädgårdshistorisk forskning*, nr 29, 2016: 32.

Guldåker, Aja och Ericsson, Gertie. 2016. "Dirt as matter exactly in the right place". (In print) *New methods for documentation and analysis in building archeology*.

Guldåker, Aja och Ericsson, Gertie. 2016. "The cultivation of medieval Lund". (In print) *Mono-graphs of the Archaeological Society of Finland* (MASF 6).

Wallin, Johan. 2016. "Arkeologi vid Klosterkyrkan Sankt Peter i Lund". *Gamla Lund-Nytt* 2016 (6): 4-5.

Föremålsförfrågningar och forskarservice

Kulturen har under året besvarat en hel del frågor från allmänhet och forskare. Ett flertal av dessa handlade om allmogedrakter. Kulturen fick ett spännande besök från Japan angående den svenska särlingskonsten i de medicinhistoriska samlingarna, ett material de tänker använda till en bok.

En broderad 1700-talsdräkt i samlingarna har studerats av forskare från Designmuseum i Köpenhamn och institutionen för Modevetenskap vid Lunds universitet. Koptiska textilier har analyserats med avseende på bland annat isotoper av en forskare från Göteborgs universitet. Forskare har dessutom bl.a. studerat plogar och årder samt en etruskisk bronsspegel. Personal från Skansens klädkammare har studerat skånska folkdrakter.

Arbete med samlingar

Kulturen arbetar aktivt med förvaltning av egna samlingar och Region Skånes medicinhistoriska samlingar. I arbetet ingår till exempel förvärv, vård och registrering av föremål, arbete med föremål som ska ställas ut, men också arbete som avser in- och utlån.

Nya föremål och utlån

Som gåvor till Kulturens samlingar har mottagits en större samling kläder och textilier från 1700-

och 1800-talen, en åkdyna i flamsk från Snogeröd från omkring 1750, brudörngott och brudlakan från 1900-talets början, en dockgarderob med dockkläder tillverkade av judiska flyktingar i Stockholm på 1940-talet och en brudklänning sydd av Ida Jönsson, Lund, med fotografier. Som testamentariska gåvor har mottagits ett hundratal smycken och corpusarbeten av Wiwen Nilsson, samt en samling vapen från huvudsakligen Indonesien och Afrika som breddar och fördjupar museets vapensamling. En samling flintgods som bärgats från ett förlöst skepp utanför Mölle har mottagits som gåva.

Till Arbetarbostadens samlingar har skänkts en stol och en gräddkanna och kaminen har kompletterats med distansring och kupol. En brosch av Anna Atterling har skänkts för att ställas ut i utställningen *Folkkonst & Design*. Samlingen av föremål från Allevads mejeri har kompletterats med fotografier och arkivhandlingar.

Dessutom har ett större antal skänkta föremål med anknytning till Lund tillkommit: 127 diambilder med Lundamotiv tagna av en privatperson 1970–1997, en sejdell från 1953 med karta över kvarteret Billegården, en Lundafamiljs album med fotografier från 1903–1910, två dagböcker skrivna av en 17-årig flicka från åren 1928 och 1929 med tillhörande fotoalbum och en fotodokumentation av ett konstnärshem. Dessutom har ett blyinfattat fönster från domkyrkan, två oljemålningar av Johan Johansson föreställande Sandgatan respektive Ernst Norlind, två målningar av Theodor Jönsson föreställande Domkyrkan och Dekanhuset på Kulturen samt en målning av domkyrkan av Pehr Eklund köpts in.

Till samlingarna har föremål tillverkade av Wiwen Nilsson samt en brosch designad av GAN, Gösta Adrian Nilsson, köpts in, liksom ett yllebroderat jynne.

Från arkeologiska uppdrag utökades samlingarna med föremål, dokumentationer och fotografier i enlighet med Riksantikvarieämbetets beslut om fyndfördelning.

Kulturens föremålssamlingar är intressanta för svenska och utländska museer. Under året har 298 föremål ur Kulturens och Region Skånes medicinhistoriska samlingar varit utlånade till olika museer och motsvarande institutioner. Bland utlånen märks ett par kinesiska skor från 1700-talet, för liljefötter, som visats på museer över hela

Bild hämtad från det regionala samarbetsprojektet kring flyktingdokumentation. Foto: Andreas Nilsson/Malmö museer

världen, och flera verk av Johan Johansson, Hill och GAN.

Dokumentation

Det regionala samarbetsprojektet kring flyktingdokumentation, ett samarbete mellan Kulturen, Regionmuseet Kristianstad, Malmö museer och Institutionen för Kulturvetenskaper vid Lunds universitet, pågick under hela 2016. Under året erhöll projektet utvecklingsbidrag från Kultur Skåne och Kulturrådet.

Inom projektet har intervjuer genomförts och föremålsdatabasen Carlotta har tillförts en ny funktion för hantering av berättelser på olika språk. En workshop hölls på Kulturen i Lund kring utformandet av underlag för att få in skrivna berättelser från flyktingar och frivilliga som arbetat med flyktingmottagande. Upprop för att få in berättelser översattes till fem språk. Projektet presenterades vid konferensen *Museums in Times of Migration and Mobility* på Malmö högskola.

Påvens besök i Lund under hösten 2016 doku-

menterades genom deltagarobservationer och fotografering.

Magasinering och registrering

Under året har planen för utbyggnad av Kulturens magasin Diabasen utvecklats. En ompackning av skelettmaterial har förberetts i samverkan med osteologisk expertis. Fortsatt rengöring och inplacering i magasin av keramik som tidigare varit placerad i Herrehuset. Delar av textilsamlingen har fotograferats under året.

Kulturarvs-IT har utfört bildkoppling och tillfört information om föremål i Kulturens samlingar och Region Skånes medicinhistoriska samling. Regis har fortsatt digitaliseringen av den arkeologiska samlingen med bidrag från Nordenstedtska Stiftelsen. Dessutom har ytterligare delar av Kulturens samling av etiketter digitaliserats med bidrag från Nordenstedtska Stiftelsen.

Föremålsvård

En timanställd konservator arbetade med löpande underhåll, d v s rengöring av föremål, i flera av

våra utställningar. De största insatserna gjordes i *Metropolis*, *Modernismen*, *Folkkonst & Design*, Borgarhuset samt i Universitetsmuseets utställning.

Vård av kulturmiljöer

Genom ett medvetet arbete på de kulturhistoriskt intressanta byggnaderna inom Kulturen både vill och kan vi vara ett stöd för föreningar, andra museer och privatpersoner i frågor som rör vård av byggnader och kulturmiljö. När det har fattats beslut om att Kulturens Östarp blir ett kulturresevat, ger det oss stora möjligheter att arbeta med kulturmiljöpedagogik och vara ett stöd för många inom regionen.

Under fem års tid fram till 2016 erhöll Kulturen extramedel från Lunds kommun motsvarande 2 MKR årligen för att åtgärda akut eftersatt underhåll av byggnaderna på Kulturen i Lund. Som exempel kan nämnas renovering av Herrehusets exteriör, renovering av mur och smidesstaket runt området samt omläggning av tak på Borgarhuset, Berlingska huset och Halmstadhuset. Kulturen är mycket tacksam för utökade medel, som möjliggjort dessa renoveringsarbeten.

Byggnadsvård

På Kulturen i Lund underhålls och målades fönster om. I flera fall valde vi äldre färgsättning av fönstren för större variation på området. På Kulturens Östarp målades Östarpshallen exteriört.

Under året avslutades projekt *Timrade hus*, som omfattade utökade restaureringsinsatser som finansierades med återinvestering av vinstmedel. Styrelsen beslutade att Onsjöstugans sommarstugedel skulle demonteras och tas bort, för att gestalta stugan såsom den ursprungligen har sett ut. I samband med renovering fick taket röda enkupiga tegelpannor istället för torv, timmerväggarna lagades, nya takstolar byggdes och skorstenen murades om.

Under året färdigställdes också etapp 2 på Måketorpsboden med bland annat knutlagningar, byte av framförallt västra långsidans timmer och lagning av takstolar, samt etapp 3 med nya granslanor, näver och torvläggning, så att byggnaden åter kunde få ett kulturhistoriskt tak efter flera år med ett tillfälligt skyddstak.

Kulturens timmermän anskaffade mycket av byggnadsmaterialet till byggnaderna från Kullaskogen,

kompletterat med material från Kulturens Östarps skogsbestånd. De bearbetade även timmer på plats, till Måketorpsboden är timret bilat på småländskt vis och timret till Onsjöstugan är bilat på skånskt vis. Arbetet dokumenterades rikligt med fotografier och film.

Bosebo kyrka fick delar av syllen på södra långsidan bytt och en omfattande byggnads- arkeologisk undersökning företogs, där delar av kyrkan frilades från spån och panel. Undersökningen utmynnade i en åtgärdsplan, där framför allt södra taket kommer att kläs i nya spån under 2017. Studenter från Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet har scannat kyrkan inom utbildning i tredimensionell dokumentation.

Projektet med de tre timrade byggnaderna innebar omfattande dokumentation, vilket också skall ligga till grund för en kommande publikation om Kulturens liggtimrade byggnader, och många byggnadsdelar provtogs för dendrokronologisk datering och ett urval av de borttagna byggnadsdelarna införlivades i Kulturens samlingar.

När det gäller Kulturens övriga byggnadsbestånd har bland annat den antikvariska processen omfattat korsvirkesarbeten på Gamlegård, Östarp, kulörval vid fönsterunderhåll för byggnaderna Peccatorium, Rustmästarbostaden och Hökeriet. Översyn av kulturvärden i Nordenstedtska huset inför brandlarmsinstallation har genomförts, samt reviderat "Framtiden på Kulturens trädgårdar", ett planeringsunderlag som gjordes åren 2011–2012 för att tydliggöra de olika kulturhistoriska spåren som finns i trädgårdsmiljöerna. Ett exempel på där Kulturen utfört extern konsultation är Skegrie mölla, för att titta på kvarnaxelns hållfasthet.

Rustmästarbostaden anpassades för att fungera enligt den nya hyresgästens krav och behov. Tyvärr kunde vi konstatera ett angrepp av hussvamp i Thomanderska huset. En förundersökning inleddes och ett åtgärdsförslag togs fram på ett första steg i renoveringen. Efter att ha tagit in offerter på att åtgärda problemen kunde vi konstatera att vi gör det bäst i egen regi, men med extern hjälp i vissa moment. Det gör att vi dels kan hålla kostnaderna nere och dels kan vi utnyttja möjligheten till att lära oss själva mer och att pedagogiskt visa att man kan bevara istället för att riva, även om det rör sig om ett hussvampsangrepp. Arbetena för att åtgärda skadorna kommer sannolikt att behöva fortgå under hela 2017.

Under året blev restaureringen av Vita husets fasader mot Tegnérplatsen och Adelgatan färdig. Nya offertförfrågningar togs fram och under 2017 ska fasaden mot Stora Algatan och gårdsfasaden göras vid.

Vi har också under året tagit fram ett förslag på "Förenklad skötselplan för Kulturens byggnader". Vi har även inventerat den närmaste framtidens virkesbehov för våra byggnader, för att se vad vi kan ta ut ur vår egen skog ute på Östarp.

I samverkan med de andra regionala museerna och folkbildningen hölls både seminarier och arbetsmöte i projektet Skånes Moderna Kulturarv. Andra kulturarvsaktörer bjöds också in och projektet fick en egen webbsida.

Lokalvård

Kulturen är mån om att besökare och egen personal möter utemiljöer och interiörer som är tilltalande och professionellt omhändertagna. Det krävs daglig vård, god planering, fortlöpande över- syn och förebyggande vård. Vi är också lyhörda vad gäller besökares synpunkter och kommentarer.

Naturvård

På Kulturens Östarp har naturvården kunnat be- drivas mer målinriktat nu när vi tagit ut en tydlig

kurs och bestämt vilka tidshorisonter vi siktar på. Tidsspannet ska bli 1830–1930 med 1800-tal på Gamlegård och 1930-tal på Alriksgården. Skötsel- planerna tas fram ihop med Länsstyrelsen. De är nästan klara, bara små justeringar kvarstår. Vi har lagt ner mycket arbete på att röja björksly och tallplantor som hotat att få markerna att växa igen. Landskapet ska i framtiden i större utsträck- ning hållas öppet genom mer odlad mark och fler betesdjur. Vi har också gjort en hel del skogs- arbeten, bland annat avverkat en 50 år gammal planterad granskog. Där denna stått kommer det att bli skogsbete. Vi passade samtidigt på att öppna upp i de skogspartier där det gick och att frilägga de stora solitära ekarna och bokarna.

Uppdragsverksamhet

Arkeologi

Vi genomför regionalt kulturmiljöarbete inom fälten arkeologi och bebyggda miljöer genom utredningar, dokumentationer, remisser, ytt- rande, antikvarisk samverkan, undersökningar och kunskapssammanställningar. Under året genom- fördes tre större arkeologiska undersökningar utmed stambanan i området Åkarp-Hjärup inför Trafikverkets planer på fyra spår mellan Malmö och Lund. Dessa berörde ett flatmarksgravfält med åtta individer med rikliga gravgåvor från romersk järnålder med betoning på 100–200 e Kr. I nära anslutning undersöktes en boplats från

Ett av fynden från den arkeologiska undersökningen av gravfält i Åkarp, en fibula, ett spänne i brons med datering cirka 100-200 e. kr. Den var ett av föremålen i grav 365. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

sannolikt främst förromersk järnålder med flera långhus, grophus, odlingsytor, härdar och brunn. Något längre norrut undersöktes ytterligare ett boplatssområde med datering från senneolitikum och äldre järnålder med bland annat hus, inhägnader och odlingsbäddar. Sent på året fortsatte arbetet utmed stambanans planerade utbredning med sträckningen in till Lund, där en arkeologisk utredning utfördes för att kartera fornlämningar och vidare behov av arkeologiska undersökningar.

En mängd mindre arkeologiska förundersökningar, schaktningsövervakningar och alternativa grundläggningar genomfördes i Lunds medeltida stadsområde, Södra Sandbys historiska bytomt, Stora Råbys historiska bytomt, Trelleborgs medeltida stadsområde, järnåldersboplatz i anslutning till Åhus och Falsterbos medeltida stadsområde.

Ett av de större arbetena i Lund var omläggning av avlopps- och vattenledningar i Östra Vallgatan i Lund, som pågick större delen av hösten och där lämningar från hela tidsutsnittet från tidig medeltid fram till idag påträffades. En byggnadsarkeologisk undersökning i kvarteret Svanen i Malmö utfördes under året och i samverkan med Malmö museer.

Särskilt uppmärksammade uppdrag i media och hos allmänhet var arkeologiska undersökningar i kryptan i Lunds domkyrka och inför spårvägsbyggandet vid Allhelgona kyrkan, där kyrkogården från den medeltida sockenkyrkan Sankt Olof berördes.

Under året genomfördes två anbudsförfaranden inför stora arkeologiska undersökningar i kvarteret Bytarbacken, Lund, och kvarteret Jäntan, Landskrona i samverkan med SHMM Arkeologerna och Sydsvensk arkeologi AB. Vidare pågick förhandlingar med Länsstyrelsen om ett tidigare anbud inför arkeologisk undersökning i kvarteret Sankt Mikael, Lund.

Under året bidrog Kulturen vid en byggnadsarkeologisk undersökning av Tåstarps kyrka i nordvästra Skåne, drivet av Lunds stift i samarbete med Knadriks Kulturbygg AB och Regionmuseet i Kristianstad.

Ett FoU-projekt erhöles inom Domkyrkoprojektet som omfattar inventering av arkeologiska undersökningar i och omkring domkyrkan. Projektet är en del i Domkyrkoprojekt med utgivandet av

böcker och arrangerandet av seminarier med anledning av domkyrkans jubileum 2023 som firar kryptan 900 år.

Bebyggd miljö

Av de bebyggelseantikvariska uppdragen under året var verksamheten inriktad på vård- och underhållsplaner för kyrkogårdar, sex stycken i Höörs församling och sju stycken i Fjälkinge församling. Antikvariska medverkan utfördes under året bland annat vid Liberiet i Lund, Tyghuset i Landskrona, Observatoriebyggnaden och Astrografhuset vid byggnadsminnet Observatoriet i Lund, Norra Rörums kyrka, Höörs kyrka, Fjälkinge kyrka, byggnadsminnet Stäket i Lund och slutligen Vita huset på Kulturen. Ett annat uppdrag var att upprätta vård- och underhållsplaner för byggnadsminnet Borgeby slott porttornet och som underkonsult vid antikvarisk förundersökning inför ombyggnad av kontorshuset vid Hasslarps sockerbruk.

Övriga uppdrag

Vi hade ett konsultuppdrag för Charlotte Weibull-verksamheten i Åkarp, där vår konservator tog fram en rapport om dräktvård. Slutrapport för projektet *Digitalisering av kulturarvsberättelser längs Skåneleden* lämnades in till Region Skåne.

Stadsantikvariens arbete på Stadsbyggnadskontoret bekostas av Lunds kommun och motsvarar en halvtidstjänst. Stadsantikvarien står för antikvarisk sakkunskap i Lunds kommuns kulturmiljöarbete. Ett omfattande arbete var Veberödsprojektet, där lokalbefolkningen involverats i inventeringen av kulturmiljöer. Stadsantikvarien är också involverad i arbete kring Dalby kungsgårds framtid. Av plan- och byggärenden upprättades detaljplaner, där Sankt Larsområdet är det största, men även för kvarteren S:t Mikael och S:t Peter. Stadsantikvarien arbetar aktivt med kulturarvsfrågor och hanterar även rivningsärenden, bland annat i kvarteret Blekhagen, samt flertalet plan- och bygglovsärenden, där Länsstyrelsen i Skåne län har ett önskemål om att kommunen tar fram en strategi för förtätning i Lund.

Kulturens arbete med kyrkogårdar används som exempel när Lunds stift presenterar sin digitala mall för VoU för övriga aktörer. Kulturen är den första användaren av mallen som kallas BAMBI. Tomelilla kommun beställde utförandet av illustrationer till sina nya informationsskyltar vid fornlämningar.

Kulturen genomförde också en forskningsundersökning av Hunehals borg, på uppdrag av Föreningen Hunehals borg, i samarbete med Kulturmiljö Halland.

Verksamhetsutveckling

Verksamhetsutveckling handlar om att skapa mer effektivitet, hitta nya arbetssätt som medför kostnadsbesparing och kanske framför allt om förmågan att hantera förändringar i omvärlden som påverkar verksamheten. Hur når vi nya målgrupper? Hur skapar vi mer engagemang och delaktighet? Hur kan vi göra våra miljöer mer tillgängliga? Vilka möjligheter erbjuder ny teknik, och vilka nya krav ställer den på oss? Alla medarbetare bidrar på olika sätt till att Kulturen skapar värde för hela samhället, dess medborgare och alla som väljer Sverige som turistmål.

Kommunikation och tillgänglighet

Tillgänglighet är ett av våra tre inriktningsmål. Det handlar om att alla ska ha möjlighet att delta i vår verksamhet utifrån sina egna önskemål och möjligheter i olika skeden av livet. Ytterst handlar det om demokrati och allas lika rätt till yttrandefrihet. Kulturen ska i möjligaste mån vara fysiskt tillgängligt för alla. Kulturen har en handlingsplan för ökad tillgänglighet. Under 2016 gjordes en kartläggning av Kulturens tillgänglighet. 180 punkter kategoriserades, däribland 40 punkter som enkelt avhjälpta hinder, vilka samtliga åtgärdades under året.

Kulturen arbetar kontinuerligt med att göra kulturarv tillgängligt och angeläget för fler. Arbetet tar sig uttryck framför allt inom kommunikation och fysiska miljöer.

Kulturen gör årligen flera programblad. Under 2016 påbörjades arbetet med att omfatta alla programpunkter och aktiviteter inom hela Kulturen (alla besöksmål). Vi påbörjade även arbetet att ta fram presentationsfoldrar för respektive besöksmål. Vi kommunicerade även om vår verksamhet i digitala, målgruppsanpassade nyhetsbrev (*Lärarnytt*, *Medlemsbrev*, *Kulturen Just nu*, *Företagsnytt*). Till Kulturens Östarp producerades nya utomhusskyltar.

Digitaliseringen av de arkeologiska samlingarna med stöd av Nordenstedtska stiftelsen har fortsatt under året. Under 2016 lanserades en ny webb (kulturen.com) som är tillgänglig enligt Region Skånes direktiv (WCAG 2.0 AA). I sam-

band med detta gjordes webben responsiv och vissa delar teckenspråktolkades. För ökad säkerhet och för att minska kontanthanteringen utvecklades också en köpfunktion.

Kommunikativ tillgänglighet gäller även hur vi kommunicerar internt. Under 2016 förbereddes ett nytt användarvänligt intranät. Som ett led i arbetet att införa nya administrativa strukturer, togs bland annat nya mallar fram för Kulturens styrdokument och vi påbörjade arbetet med att införa ett nytt dokumenthanteringssystem.

Nya rutiner och arbetssätt

Kulturens beredningsgrupp för utställningar tog under året fram en utställningsplan för 2017 som mötte mål om mångfald och representation och demokratifrågor. Vi har också utvecklat ett arbetssätt där vi gör tillfälliga utställningar som vandringsutställningar. Lekutställningen om Emil såldes vidare och Gudrun Sjödén-utställningen fortsatte sin turné under 2016. Vi har genom arbetet i Beredningsgruppen löpande berett och svarat på inkommande utställningsförslag och blivit bättre på att ge snabba besked vid externa förfrågningar.

Vi införde skärpta rutiner för inhyrd personal inom byggverksamhet. De ska registreras på ett sätt som uppfyller Skatteverkets nya krav om elektronisk personalliggare i byggbranschen. Vi införde nya rutiner med digitala dokument vid fakturering och vi tog fram en ny mall för underlag av ekonomisk planering inom uppdragsverksamheterna. Introduktionen av Kulturen i Lunds nya larmsystem blev en prövning, men har samtidigt gett oss en genomlysning av säkerhetsarbetet som vi inte hade fått annars. Arbetet med att analysera risk- och säkerhetsnivåer pågår och flera av våra rutiner har stärkts. Två av Kulturens medarbetare har genomgått utbildning i skyddsplanering och riskanalyser.

Under 2016 infördes ny rutin för avdelningarnas månatliga återrapportering av verksamhet och ekonomi till museichef. Arbetet med besöksstatistik har utvecklats och inkluderar nu även statistik för sociala medier och recensioner.

Miljö och säkerhet

Tillväxtverket beviljade medel till en förstudie på klimatoptimering för såväl besökare som föremål och därmed kunde projektet *Solklart* avslutas i sin första fas. *Solklart* är ett samarbetsprojekt mellan Malmö museer, Regionmuseet Kristianstad och

Kulturen.

Inför byggandet av den nya Lundautställningen har Kulturen projekterat och börjat byggandet av en mer effektiv och mera klimatsmart ventilation i Vita huset. Utbyggnaden kommer att ske i etapper. I framtiden kommer anläggningen även att ventileras Vita husets våning 3 där *Moderismen* finns idag.

Vid entrén på Kulturen i Lund satte vi in större förvaringsskåp så att besökare, på grund av stöldrisk, inte ska ta in stora väskor på museet. I samband med byggandet av den nya Lundautställningen har vi projekterat om och stärkt upp brandcellsindelningen. Vi har också omarbetat brandrutinerna gällande Vita Huset. En ny luftvärmeanläggning har installerats till Östarps gästgivaregård istället för den gamla oljeeldade anläggningen. Inom Kulturen finns en miljösamordnare.

Kulturen har sammankallat ett nätverk inom ABM Skåne som ska utgöra ett stöd för varandra vid framtagning av planer för katastrofberedskap och restvärdesräddning vid respektive institution. Nätverket, som består av anställda vid arkiv, bibliotek och museer i Skåne, har träffats vid tre tillfällen under året. Vi påbörjade en riskanalys för utställda föremål, där vi följer Kammarkollegiets metod för riskbedömning. Att använda sig av denna inarbetade metod är effektivt och minskar risken att vi mis-sar något. Arbetet kommer att fortsätta under 2017.

Vi har sett över rutiner och gjort en checklista för vad alla i entrén och caféet behöver veta om säkerhet och gått igenom denna med berörda. Säkerhetsorganisationen har tillsammans med HR haft en fortgående dialog om schemaläggning och hur vi bäst använder våra resurser. När behöver vi vara fler? Var ligger de största säkerhetsriskerna? Vi har också deltagit i att dra upp riktlinjer för krishantering och bildandet av en Krisledningsgrupp samt sett över föreskrifter för vibrerande arbetsredskap och arbete med lift.

Kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte

Till verksamhetsutveckling hör också kompetensutveckling, dels sådan som behövs för att förstå helheten och dels den som behövs för att man ska kunna utöva sitt yrke. Verksamhetskompetens och yrkesspecifik kompetens kan utvecklas på många olika sätt, t.ex. genom utbildning, studiebesök och handledning, men även i form av att delta i erfarenhetsutbyte och i samarbeten där

man utvecklas tillsammans med andra. Nedan redovisas Kulturens arbete för kompetensutveckling under 2016.

Under första halvåret avslutades KIV-projektet (Kompetensutveckling för Individ och Verksamhet), vilket har varit ett samarbete med TRS (Trygghetsrådet), med en gemensam studieresa till Århus i Danmark. Under studiebesöket lades fokus på att få med samtliga kompetensutvecklingsområden som identifierats via KIV-projektet. Dessa var affärsmannaskap, värdegrund/kulturarv, omvärldskunskap, kommunikation, samarbetsförmåga samt ledarskap/medarbetarskap. Studieresan pågick i två dagar. Den första dagen besökte vi Den gamle by, ett friluftsmuseum liknande Kulturen i Lund. Vi inhämtade inspiration på många områden och ledningsgruppen fick också möjlighet att träffa biträdande museichef. Besök gjordes även på konstmuseet ARoS i motsvarande syfte, liksom på Moesgaard, där personalen fick guidade visningar i deras utställningar.

Varje avdelning har under året haft möjlighet att göra en halvdagsaktivitet i syfte att stärka internt samarbete, inhämta nya idéer och inspiration. Detta har bl a resulterat i studieresor till IKEA-museet (Älmhult), Skissernas museum (Lund) och Den Blå Planeten (Köpenhamn). Under 2016 gjorde våra pedagoger ett studiebesök på Sherlocked house (Malmö) för att få inspiration till nya program.

Under året har samverkan och förtroendeuppdrag fortskridit inom Museiarkeologiska branschorganisationen (M-ARK), Sveriges uppdragsarkeologiska branschorganisation (SUBo) och FORUM för trädgårdshistorisk forskning. Kring vår förvaltning och förmedling av det medeltida kulturarvet samverkar vi med Nationella kunskapsnätverket mellan museer med medeltidsinriktning. Kulturen har också samarbetat med EFL (Executive Foundation Lund, Ekonomihögskolan vid Lunds universitet) angående framtagande av en utbildning i affärskap för museipersonal, där två medarbetare från Kulturen deltog.

Samverkan har även skett med myndigheterna Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen i Skåne län, bland annat möte på Länsstyrelsen angående målen med det statliga kulturmiljöarbetet och angående vård- och underhållsplaner för kyrkogårdar.

Utbildning för vistelse i spårområde har genomförts för flertalet av arkeologerna utifrån Trafikverkets säkerhetskrav och samtliga som arbetar inom kulturmiljöområdet har registrerats enligt Skatteverkets ID-06.

Kulturen har under 2016 deltagit i destinationsutvecklingsprocesserna Skåne sydost samt Lund Samverkan 2.0. I det sistnämnda fallet har Kulturen även representation i nätverkets visionsgrupp, vars arbete leds av Lunds turistbyrå och Visit Lund. Processernas syfte är att hitta gemensamma frågor att driva för att utveckla samarbete, kommunicera utbudet och att därigenom öka turismen. Under året gick Kulturen med i det nya nätverket FoMu (Forskning vid Museer) och deltog med disputerad personal vid nätverksträff i Östersund. Under våren höll vi årsmöte på Kulturens Östarp i föreningen Syd-svenska Natur och Kulturgårdar (SNOK). Deltagarna fick efter årsmötet en uppskattad guidning på Kulturens Östarp och det utbyttes erfarenheter och idéer. Kulturen har också inlett ett samarbete med Biologiska institutionen på Lunds Universitet. Kursen Biological Monitoring som ges på mastersnivå kommer att använda Kulturens Östarp i sina fältstudier på i stort sett alla delmoment. Kursen är inriktad på miljöövervakning.

Under hösten höll vi ett seminarium på Kulturens Östarp. Det blev en heldag med föreläsningar och en praktisk workshop om lera som byggnadsmaterial i historisk och modern tid. Deltagarna hade olika bakgrund. De kom från SNOK, Skånska Gårdar, Hållbart Byggnad i Syd, Byggnadsvård i Skåne, Skånes Hembygdsförbund, Kulturens egen personal, arkitekter och hantverkare som arbetar med lera som byggnadsmaterial, både med moderna och traditionella metoder. Alla fick prova på att göra lersten och att lägga in ett traditionellt lergolv i Undantaget på Gamlegård. Seminariet blev ett bra utbyte av erfarenheter och idéer. Parallellt med workshopen hade vi en tillfällig utställning på Gamlegård där vi presenterade traditionella verktyg för framställning av lersten, lerputs och kline samt en av deltagarna visade moderna verktyg, material och prover på de moderna lerputsers olika ytstrukturer.

Vi gjorde studiebesök på Malmö Museer och träffade deras pedagoger och diskuterade hur de arbetar med SFI-klasser, för att förbereda ansökan till Lunds kommun om ett integrationsprojekt.

Kulturen var representerad vid lanseringen av International Resource Office (IRO), ett resurskontor i regi av Trans Europe Halles med säte på Mejeriet i Lund. Vi deltog i ett seminarium anordnat av BEVIS och hantverkslaboratoriet, Göteborgs universitet. Seminariet behandlade pågående kunskapsprojekt om medeltiden, timringstraditioner och naturstenskonstruktioner. Kulturen deltog i ett seminarium på Blekinge museum i Karlskrona om forskningsprojektet Vång. Personal besökte Den Fynske Landsby, där hantverkare och antikvarier utbytte erfarenheter av förvaltningen av kulturhistoriska byggnader.

Kulturens arkeologer och pedagoger har deltagit i fortbildning vid Riksantikvarieämbetets seminarium i Stockholm, om förmedling i samband med uppdragsarkeologisk verksamhet. Utbildning har även skett i projektledning, framtaget för museerna. Vi har även deltagit i seminarium/årsmöte för Nordiskt Kalkforum i Malmö 17–19 november, med 120 deltagare från de nordiska länderna. Även inom digitala verktyg genomgicks fortbildning, en kurs ordnad av Lunds stift över deras BAMBI – digitala verktyget för vård- och underhållsplanering av begravningsplatser, samt seminarium digital workshop bland annat Wikipedia vid Länsstyrelsen i Skåne län, arrangerat av Riksantikvarieämbetet.

Konferensdeltagande

Kulturens personal har under året deltagit i konferenser och seminarier för att nätverka och utveckla yrkesspecifik kompetens. Några exempel på detta är ett seminarium i Landskrona om digitaliseringsstrategier och det fotografiska kulturarvet, presentation av VR-teknik på Media Evolution Center samt ett seminarium om ljusdesign. Ytterligare exempel är Svenska FRIs årliga möte, Nordiska FRIs möte på Skansen, Riksantikvarieämbetets höstmöte i Stockholm, Sveriges museers och Läns museernas samarbetsråds vårmöte i Norrköping, där det regionala flyktingdokumentationsprojektet presenterades. Vi deltog dessutom i en trädgårdshistorisk konferens i Fredriksdal.

Ekonomiskt resultat

Styrelsen beslutade att medel för projektet *Timrade hus* ska tas som ett underskott på resultaträkningen i takt med utfallet och finansierat genom Eget Kapital. Total kostnad för projektet är 3 MSEK fördelade över åren 2015–2017. I budgeten för 2016 fanns en kostnad på 1 500 KSEK med för projektet och därför budgeterades ett under-

	Budget 1612 YTD	Utfall 1612 YTD	Avvikelse
Resultat före finansiella intäkter och kostnader	-1 248 495	114 991	1 363 486
Finansiella intäkter och kostnader	190 000	896 392	706 392
Summa finansiella intäkter och kostnader	190 000	896 392	706 392
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	-1 058 495	1 011 384	2 069 879

Tabell: Ekonomiskt resultat 2016

skott på 1 058 KSEK. Utfallet 2016 för projektet *Timrade hus* blev 1 513 KSEK, d v s mycket nära budget.

Kulturen har haft en mycket god utveckling för fonder och aktier under 2016. Totalt sett blev utfallet för finansiella intäkter och kostnader mer än 700 KSEK bättre än budget.

Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader blev ett överskott på 1 011 KSEK, vilket förklaras av högre intäkter för entré, försäljning, uppdragsverksamhet samt högre finansiella intäkter.

Överskottet balanseras till Eget Kapital och är möjligt att använda vid framtida behov.

Personal och arbetsmiljö

Under året har det genomförts skyddsronder och vi har påbörjat arbetet med att skapa ett förnyat sätt att arbeta i skyddskommittén. I arbetet ingår att arbeta fram en arbetsmiljöhandbok som ska finnas tillgänglig för alla anställda. Arbetet kommer börja under 2017.

Under året har också två städdagar utförts, en hel dag på Kulturens Östarp och en halv dag på Kulturen i Lund. Städdagarna har förutom städsyftet också en teambildande funktion. Vi kommer varandra närmare och hjälps åt över avdelningarna. Dessa dagar planeras av våra trädgårdsmästare som utgår ifrån våra olika kunskaper inom trädgårdsområdet för att sätta samman de olika grupperna. Städdagen på Kulturens Östarp utgör också en möjlighet att för alla anställda att få inblick i ett av våra övriga besöksmål.

Personalomsättning, ålder och löneutveckling

Under 2016 har tre personer tillsvidareanställts, varav två kvinnor och en man. Två tillsvidareanställda har avslutat sina anställningar. Under

året har 5 personer varit delvis tjänstlediga för studier. Fördelning män och kvinnor bland de tillsvidareanställda är 38 procent män och 62 procent kvinnor. Medelåldern är 48 år för männen och 50 för kvinnorna. Under året genomfördes totalt 55 årsverken.

Löneutvecklingen

Efter lönerevisionen 2016 var medellönen för de anställda (exkl. museichef) 29 591 kr per månad. Kvinnornas medellön var 29 170 och männens var 30 338, en ökning med 2,63 procent respektive 3,04 procent. Vi jobbar för jämställda löner. Den stora skillnaden mellan kvinnor och män är ett resultat av att justeringar för kompetensutveckling har skett. Total löneökning under 2016 var 2,78 procent.

Sjukfrånvaron

Under året började HR att granska sjukfrånvaron utifrån två olika sjuktal, den totala sjukfrånvaron och korttidsfrånvaron, (sjukfrånvaro understigande fjorton dagar). Den totala sjukfrånvaron under året slutade på 4,3 procent och är en uppgång från föregående år med 0,2 procentenheter. Korttidsfrånvaron slutade på 2,6 procent och baserat på föregående års statistik innebär det en sänkning med 0,7 procentenheter. Vi kan med hjälp av det nya sättet som vi granskar sjukfrånvaron se att vår korttidsfrånvaro sammanfaller med våra allmänna förkylning och influensatider. Vi såg en tydlig ökning framförallt i februari 2016 där denna månads korttidsfrånvaro uppgick till 4,66 procent, detta skall dock ses i ljuset av att influensan som slog till 2016 var en mycket kraftig variant och många som vanligtvis inte brukar vara sjuka blev det denna gång. Höstens influensa slog till tidigt under hösten vilket gav höga sjuktal under oktober och november. Sammantaget ger detta att vi får anse att vi inte har några större problem med vår sjukfrånvaro. Det är dock ett område som vi aktivt arbetar med och kommer att fortsätta med

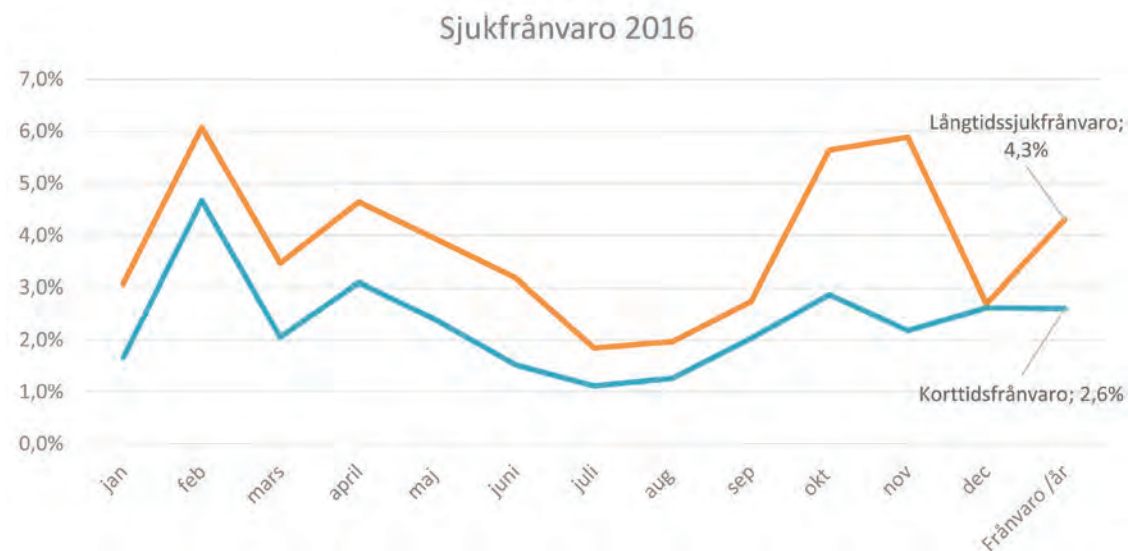

Diagram: Årets sjuktal månadsvis

under 2017.

Som ett led i arbetet med att få ner sjuktalen erbjuder vi alla våra anställda friskvårdsbidrag om 2 000 kr till valfri friskvårdsaktivitet, i enlighet med skatteverkets riktlinjer. Över 70 procent utnyttjar denna förmån. De främsta områden som bidraget används till är motion på gym, simning och olika typer av massage. Fördelen med att ha

ett generellt bidrag där individen själv bestämmer var denne vill utöva friskvården, är att den som har ett fysiskt tungt arbete ofta inte vill träna hårt efter en lång dag utan kan då välja att få massage som hjälper till att minska belastningen på kroppen. Likaså kan den som har ett stillasittande arbete välja att träna på gym för att stärka kroppen på detta sätt.

Städ- och trädgårdsdag på Kulturens Östarp i slutet av april, inför säsongstarten 1 maj. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Nyckeltal 2016

	Föregående tre års utfall			2016		Differens 2015	
	2013	2014	2015	Mål	Utfall	Antal	%
Anläggningsbesök							
Totalt	224 890	213 477	217 288	270 000	234 278	16 990	7,8
- Kulturen i Lund	190 000	177 909	172 994	-	185 315	12 321	7,1
Verksamhetsbesök							
Totalt	108 244	111 894	142 295	-	155 241	12 946	9,1
- Kulturen i Lund	73 354	76 326	98 001	-	106 278	8 277	8,4
- varav 0-18	30 555	31 073	40 893	-	46 008	5 115	12,5
Virtuella besök							
kulturen.com	124 772	135 990	155 050	175 000	183 505	28 455	18,3
webbCarlotta	42 307	49 789	57 687	52 000	48 895	-8 762	-15,2
Facebook							
Följare Kulturen	2 378	3 256	4 548	5 700	7 912	3 364	73,9
Ekonomi kkr							
Entréintäkter	2 143	2 356	3 062	3 300	3 820	758	24,7
Försäljning	1 010	1 121	916	1 260	1 450	534	58,3
Försäljning café	487	557	422	425	704	282	66,8
Medlemsavgifter	1 692	1 469	1 512	1 600	1 545	33	2,2
Uppdrag kulturmiljö	3 576	3 102	2 733	3 182	4 092	1 359	49,7
Lokaluthyrning	300	320	505	420	251	-254	-50,3
Lönekostnad	26 809	27 294	28 814	30 834	30 667	1 853	6,4
Totalt ek. resultat	539	1 551	495	-1 058	1 011	516	104,2
Nettoomsättning/årsverke							
Med medlemsavgift	221	224	235	248	283	48	20,4
Utan medlemsavgift	190	196	208	218	255	47	22,6
Medlemmar							
Antal	3 366	3 158	3 397	3 270	3 271	-126	-3,7
Nya medlemmar	307	338	363	-	419	56	15,4
Medarbetare							
Antal årsverken	52	53	55	54	55	0	0,0
Sjukfrånvaro total %	3,4	2,8	4,1	-	4,3	0,2	4,9
Sjukfrånvaro korttid %	-	-	3,3	-	2,6	-0,7	-21,2

Finansiering av verksamheten

Det medeltida Dekanhuset. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Egna intäkter

Kulturen har cirka 3 500 medlemmar. Antalet medlemmar sjönk stadigt under ett antal år – nu har medlemstappet bromsat upp och antalet medlemmar har varit på ungefär samma nivå de senaste åren. Ett positivt tecken är att antalet nya medlemmar ökade under året. Det hänger samman med vårt varumärkesarbete och vår satsning på att engagera besökare att bli medlemmar och därmed stödja verksamheten. Föreningsavgiften utgör en intäkt, som delvis går tillbaka till medlemmarna i form av fri entré samt av en fri årsbok. Medlemmar har alltid möjlighet att skänka mer pengar till verksamheten som skenatmedel och det är många som årligen gör det. Entréintäkter och lokaluthyrning, försäljning i butiken och caféet samt programverksamhet blir allt viktigare inkomstkällor. Vi fortsätter att arbeta efter målsättningen att försäljningen och lönsamheten i museibutik, café, entré och programverksamhet ska öka. Genom uthyrning av Kulturkrogen, Gästgiveriet på Östarp samt andra lokaler och parkeringsplatser får vi också inkomster. Tack vare ökad kompetens inom affärsutveckling samt struktur, kostnadskontroll och en ökad medvetenhet om Kulturens ekonomi hos alla medarbetare skapar vi en professionell och

effektiv verksamhet. Vi utvecklar och investerar under 2017 i en utökning av programverksamheten för att kunna välkomna fler och för att öka våra egna intäkter. De regionala och kommunala anslagen minskar i praktiken i och med att löner och andra kostnader ökar årligen.

Uppdragsfinansierad verksamhet

I det regionala arbetet med kulturarvsfrågor är intäkterna från de arkeologiska, bebyggelseantikvariska och kulturhistoriska uppdragen från externa beställare en viktig del. Vi märker en ökad efterfrågan på bebyggelseantikvariska uppdrag och kommer under 2017 att satsa på en utökning av den verksamheten. Avtalet med Region Skåne gällande uppdraget att förvalta de medicinhistoriska samlingarna och driva Medicinhistoriska museet i Helsingborg och Livets museum i Lund har förlängts och gäller ytterligare två år d v s till sommaren 2018. Dessa uppdrag ger oss viktig kunskap inom det medicinhistoriska området, men också inom förmedling och samverkan med andra organisationer, vilket är kompetenshöjande samtidigt som de bidrar till Kulturens intäkter. Egenproducerade utställningar som

Emill och *Gudrun Sjödén* – 40 år av inspiration har sålts vidare till andra museer. Det ökar också vår affärsmässighet och det adderar ett hållbarhetsperspektiv när vi bygger nya utställningar.

Gåvor och stiftelsemedel

Kulturen har tacksamt kunnat ta emot testamenterade gåvor i form av stora pengabelopp. En del är förutbestämda och har särskilda ändamål medan andra kan användas mer fritt. Därför har vi särskilt under senare år kunnat investera extra i verksamheten. Kulturen har äldre gåvomedel som delvis är ändamålsbestämda. Dessutom finns ett antal stiftelser varav några förvaltas av Kulturen och fyra har egna styrelser. Stiftelsernas medel är placerade och det är den årliga avkastningen som kan användas. Tack vare en professionell och engagerad förvaltning ökar kapitalet och därmed avkastningen. Eftersom Kulturen har en så bred verksamhet, är behovet av investeringar särskilt stort. Samtidigt är det positivt att Kulturen är en ideell förening, vilket ger oss särskilda förutsättningar som inte delas med så många andra regionala museer. Gåvomedel och stiftelsernas avkastning används för större utställningar, andra investeringar eller för att finansiera särskilda ändamål. Denna form av finansiering är dock osäker genom kopplingen till nationell och internationell ekonomisk utveckling och kan inte ligga till grund för hållbar långsiktig planering. Medlen ska inte heller användas för driften av Kulturen.

Ansökningar om externa medel

Vi söker aktivt externa medel från olika fonder och stiftelser liksom regionala och statliga utvecklingsmedel samt EU-medel för utveckling av vår verksamhet. Det är en tidskrävande och osäker finansieringsform men trots det ska vi öka vår kompetens inom området för att öka dessa intäkter. Under året kommer Kulturen tillsammans med Regionmuseet Kristianstad och Malmö Museer att färdigställa en ansökan till Tillväxtverket, för ett projekt om energieffektivisering, hållbarhet och tillgänglighet till utställningarna i våra tre museer. Projektet kallas *Solklart* och förstudien är genomförd. Vi ska också ansöka om Leader-medel. Eftersom Kulturen nu har dispenserade medarbetare ökar möjligheten att söka FoU-medel och andra medel där det förutsätts att medarbetare har doktorandutbildning.

Verksamhetsbidrag

Samverkansavtalet mellan Staten (Statens kulturråd) och Region Skåne innebär att Region Skåne fördelar både de statliga verksamhetsbidragen (inklusive kulturmiljöbidraget från Riksantikvarieämbetet) och de regionala verksamhetsbidragen till bland annat de regionala museerna. Verksamhetsbidragen avser att skapa kontinuitet och stabilitet för de verksamheter som beviljas bidrag från Region Skåne och ska ses som ett långsiktigt åtagande från regionens sida. Utgångspunkten för verksamhetsbidraget är de nationella kulturpolitiska målen och Regional kulturplan för Skåne 2016–2019. Lunds kommun ger verksamhetsbidrag och står även för drift och underhåll (bland annat värme, vatten och el) till alla museets byggnader inom Lunds kommun. Utöver detta har vi haft ett särskilt bidrag från Lunds kommun för akut eftersatt underhåll på byggnaderna. I Kulturens stadgar § 18 står att om föreningen upplöses överlämnas samtliga tillgångar till offentlig institution som utses av regeringen, dock att föreningens samlingar inte bör skingras eller bortföras från Lund. Det innebär att Lunds kommun har ett särskilt och långsiktigt ansvar. Från Sjöbo kommun får vi ett mindre bidrag för verksamheten samt för fastighetsunderhållet på Kulturens Östarp. Verksamhetsbidragen möjliggör inga investeringar. Kulturen är en ideell förening, vilket innebär att vi måste öka våra egna medel för att kunna investera i och utveckla verksamheten.

Uppföljning

Kulturen ansöker årligen om regionala och kommunala verksamhetsbidrag. Redovisning sker också årligen via Kulturens verksamhetsberättelse och årsredovisning vars målgrupp i första hand är föreningen via årsmötet på försommaren men som också skickas till övriga bidragsgivare. Dessutom redovisar vi direkt till Region Skåne via kulturdatabasen och på dialogmöten. Till Lunds kommun och till Sjöbo kommun redovisar vi också årligen. Vi lämnar även uppgifter till Myndigheten för kulturanalys. Internt sker kontinuerlig uppföljning från medarbetare till chef dels i spontana avstämningar dels strukturerat genom skriftliga rapporter och avdelningsmöten. Varje månad rapporterar avdelningscheferna skriftligen till museichefen och museichefen rapporterar till styrelsen samt vid AU-möten.

Organisation

Museichefen har övergripande ansvar för Kulturen som består av fem avdelningar, med varsin chef, samt en stab. Avdelningscheferna ansvarar för verksamhet, personal, budget och information och har ett delegerat arbetsmiljöansvar. Ledningsgruppen består av museichef, avdelningschefer, marknadskommunikatör, HR-ansvarig och controller. Ledningsgruppen har ett gemensamt ansvar för hela Kulturen.

Levandegörande av Västra Vrams prästgård under julstök. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Donatorer

Andersson, Brita och Gösta, Tomelilla

Fredriksson, Margareta, Götene

Gowenius, Vera, Stockholm

Hansson, Arne, Lund

Johansson, Siv, Lund

Johansson, Sonja, Tygelsjö, enligt testamente

Jälltoft, Gunilla, Malmö, enligt testamente

Kjerström Sjölin, Eva, Malmö

Lignell, Sten, Trelleborg

Ljunggren, Eva, Lund

Lundgren, Lone och Claes, Buffalo

Lyttkens, Carl Hampus, Lund

Lyttkens, Jacquette, Lund

Nilsson, Kurt Erik, Lund

Olsson, Bengt, Höör

Persson, Nils Göran, Lund, enligt testamente

Priedits, Janis, Lund

Rosengren, Elsy, Borås enligt testamente

Rud-Olson, Nils och Karin, Stockholm,
enligt testamente

Ströhm, Eskil, Dalby

Söderman, Ingegärd och Torsten, Ängelholm,
enligt testamente

Öwall, Bengt, Bjärred

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige

Högste beskyddare och hedersledamöter

Högste beskyddare
Hedersledamöter

Hans Maj:t Konungen Carl XVI Gustaf
Ek dr Margareta Nilsson, direktör Lennart Nilsson, professor Hans Rausing, direktör Bertil Hagman, civilekonom Martin Wiklund, direktör Stefan Wiklund, direktör Thomas Wiklund

Styrelse 2016–2017

Ordförande	Bengt L Andersson, vald av föreningen
Vice ordförande	Lars Wetterberg
Regeringens representant	Hans Bergfast, suppleant Anna Furumark
Region Skånes representant	Ulf Nilsson, suppleant Stefan Sandberg och Ingrid Jägerhed, suppleant Ronny Johannessen
Lunds kommuns representant	Lars V Andersson, suppleant Matilda Wennberg t o m 6/9 därefter Elvira Mehic, Lars Andrae, suppleant Eva Hergens
Valda av föreningen	Eric Hamilton, Lennart Prytz, Karl-Axel Axelsson, Hanne Mannheimer, Gustaf Lorentz, Carl Piper, Lena Leufstedt. Suppleanter: Lars-Eric Jönsson, Björn Ahlgren och Anne-Christine Kullgren. Museichef Anki Dahlin. Museichefen är enligt stadgarna ledamot i styrelsen och under året har de fackliga representanterna Karin Hindfelt, DIK och Lars Tedenbrant, Vision deltagit.

Styrelsens arbetsutskott

Ordförande	Bengt L Andersson
Ordinarie ledamöter	Lars Wetterberg, Lennart Prytz, Hanne Mannheimer, Anki Dahlin

Revisorer

För Lunds kommun	Bertil Göransson med suppleant Guilem da Silva Rodrigues
För föreningen	Anders Thulin med Ulf Kullenbok som suppleant, Uldis Skuja med suppleant Lisa Albertsson

Valberedningen

Gertrud E Bohlin, sammankallande, Lars-Erik Skjutare, Lennart Nilsson och Annika Annerby Jansson

KULTUREN

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Tegnérplatsen i Lund | 046-35 04 00 | www.kulturen.com